

ХЕРМАН ХЕСЕ
ПРЕОБРАЗЯВАНИЯТА НА
ПИКТОР

Превод от немски: Недялка Попова, 2006

chitanka.info

Едва пристъпил в рая, Пиктор се възправи пред дърво, което беше едновременно мъж и жена. Той го поздрави с уважение и попита:
— Ти ли си дървото на живота?

Но след като вместо дървото пожела да му даде отговор змията, той се обърна и продължи нататък. Пиктор гледаше с широко учудени очи, всичко много му харесваше. Ясно долови, че е в родината и край извора на живота.

И отново съзря дърво, което бе едновременно слънце и луна.

Пиктор каза:

— Ти ли си дървото на живота?

Слънцето кимна и се засмя, луната кимна и се усмихна. Най-чудноватите цветя го изгледаха с разнообразни багри и озарения, с най-различни очи и лица. Някои кимваха и се смееха, някои кимваха и се усмихваха, те мълчаха опиянени, потънали в себе си самите като удавени в собствените си ухания. Едно пееше песента на лилавото, друго пееше тъмносиня приспивна песен. Някое от цветята беше с големи сини очи, друго едно му напомняше за неговата първа любов. Едно излъчваше аромата от градината на детството му, неговият сладостен дъх звучеше като майчиния глас, трето му се усмихна и протегна срещу него дълъг извит червен език. Пиктор го близна, вкусът му бе силен и първичен — вкус на смола и мед, а също и с вкуса на целувката на жена.

Той стоеше сред всички цветя обзет от копнеж и плаха радост. Сърцето му, сякаш бе някаква камбана, биеше тежко, много силно; то копнежно гореше в предчувствие за непознатото, вълшебното в неговото съкровено желание.

Една птица видя Пиктор да седи в тревата, примижал от багрите, изглежда красивата птица притежаваше всичките. Той я попита:

— О, птичке, къде е щастието?

— Щастието — заговори красивата пъстропереста птица и се засмя със своята златна човка, — щастието, приятелю, е навред, в планини и долини, в цветя и кристали.

С тези думи радостната птица разтърси перата си, изви шийка, поклати своята опашка и намигна с око, усмихна се още веднъж и ето че се застоя неподвижно сред тревата, а после, виж ти, птицата станала пъстро цвете, перата — листа, ноктите — корени. В блясъка на багрите, посред танца тя вече беше растение. Пиктор я гледаше удивен.

И незабавно след това птицата цвете раздвижи листата и тичинките си, цветята отново бяха сити, вече нямаха корени, движеха се леко, трептейки, бавно се издигаха нагоре и вече се бе превърнала в блестяща пеперуда, която се полюшваше без тежест, без светлина, с изцяло сияещо лице. Пиктор гледаше удивен. Новата пеперуда обаче, радостната пъстроцветна птица — цвете — пеперуда със сияещото многоцветно лице летеше в кръг около удивения Пиктор, тя примигваше на слънцето, спусна се кротко на земята като снежинка, застоя се пред краката на Пиктор, пое дъх нежно, потръпна леко с блестящите си крила и незабавно се превърна в цветен кристал, от чиито ръбове струеше червена светлина. Прелестно сияеха свежите треви и зеленината, светъл като празнични звуци, червен благороден камък. Но неговата родина — земните недра изглежда го зовяха: той бързо се смали и заплашваше да потъне.

Тогава Пиктор, тласкан от свръхмощно изискване посегна към предизвикващия омая камък и го взе за себе си. Очарован той гледаше магическата му светлина, която сякаш излъчваше и вливаше в сърцето му предчувствие за цялото блаженство.

Неочаквано на клона на изсъхнало дърво се нави змия и просъска в ухото на Пиктор:

— Камъкът ще те превърне в това, в което пожелаеш. Бързо му кажи желанието си, преди да е станало твърде късно.

Пиктор се сепна и се изплаши да не пропусне щастието си. Мигом изрече думата и се превърна в дърво. Защото понякога той вече бе желал да бъде дърво, защото му се струваше, че дърветата са толкова изпълнени от спокойствие, сила и достойнство. Пиктор се превърна в дърво. То се вкореняваше в земята, протягаше нависоко листа и клони, те израстваха от неговите ръце и крака. Беше особено доволен от това. Дълбоко в хладните земни недра той поглъщаше влага чрез жадните фибри. А листата му се вееха високо в синевата. В неговата кора живееха бръмбари, в нозете му живееха заек и таралеж, в клоните му — птици.

Дървото Пиктор бе щастливо и не броеше годините, които отминаваха. Твърде много години отшумяха, преди той да забележи, че щастието му не е свършено. Само бавно се научи да гледа с очите на дърво. Най-последно вече бе зрящ и се натъжи.

Именно Пиктор сам прозря, че в рая наоколо му повечето същества много често се преобразяваха, да, нали всичко се носеше в потока, във вълшебното течение на вечното преобразяване. Виждаше как цветя стават скъпоценни камъни или отлитат като искрящи колибри. До себе си виждаше как някои дървета изведнъж изчезват, едно протича като извор, друго е превърнато в крокодил, трето радостно и смело плува, обзето от чувство на доволство, с ведри усещания като риба, за да подеме нови игри, в нови форми. Слонове сменяха своя облик с облика на скали, жирафи — фигурите си с цветя. Той самият обаче, дървото Пиктор, винаги оставаше неизменен, вече не можеше да се преобразява. Откакто узна това, неговото чувство за щастие изчезна; той започна да старее и все повече и повече придобиваше онова морно, сериозно и тъжно тревожно държане, каквото може да се наблюдава у твърде стари дървета. Също у конете, при птиците, у хората и при всички същества е възможно да се открие всекидневно: когато не притежават дарбата да се преобразяват, с времето изпадат в тъга и залиняват, а тяхната красота чезне. Веднъж в онази област на рая се загуби младо момиче, беше русокосо, облечено в небесносиня рокля. Пеейки и танцувайки, русокосата тичаше под дърветата, дотогава още никога не бе се замисляла да си пожелае дарбата за превращението. Зад нея някои мъдри маймуни се смееха, един или друг храст нежно я докосваше с вейка, някое дърво ѝ хвърляше цвят, орех, ябълка, без момичето да им обърне внимание.

Когато Пиктор дървото съзря момичето, бе обзет от някакъв силен копнеж, странно изискване за щастие, каквото никога преди не бе чувствал. И едновременно бе погълнат от дълбок размисъл, защото му се струваше, че собствената му кръв го зове: „В този час си спомни, спомни си целия свой живот, намери смисъла, иначе ще бъде твърде късно и никога вече щастиято няма да дойде при теб.“

И той послуша. Припомни си целия свой произход до началото, годините на възмъжаването си, своя порив към рая и твърде странно мигът преди да стане дърво, оня чуден момент, когато бе държал в ръце вълшебния камък. Тогава, когато всяко преобразяване му беше достъпно, животът в него пламтеше както никога! Той помисли и за птицата, в оня ден тя бе смела, и за дървото със слънцето и луната, завладя го предусетът, че тогава той бе пропуснал нещо, забравил беше нещо и че съветът на змията не е бил добър.

В листата на дървото Пиктор момичето чу някакъв шепот, погледна нагоре и долови с неочаквана болка в сърцето нови мисли, нови изисквания, нови мечти да го вълнуват. Притегляно от непознатата сила момичето приседна под дървото. На него му се стори, че то бе самотно, самотно и тъжно, а при това красиво, вълнуващо и благородно в своята мълчалива тъга; песента на неговата тихо шумяща корона му звучеше изкусително. Момичето се облегна на грубия дънер и почувства, че дървото прозира дълбоко в собственото си сърце, изпитва същото изтръпване в собственото си сърце. В сърцето си усети странна болка, над небето на душата му бавно се движеха облаци; от очите на момичето капеха тежки сълзи. Все пак какво бе това? Защо трябваше да се страда така? Защо сърцето се изкушаваше да взриви гърдта и да се смеси и претопи с него, с красивия самотник? Дървото леко потръпна чак до корените си, толкова буйно то засмука всичката жизнена сила в себе си противоположно на момичето, на пламенното желание за сливане. Ах, че той е бил надхитрен от змията, за да бъде завинаги сам, здраво омагьосан в едно дърво! О, колко сляп, колко глупав е бил! Нима съвсем не е знаел, толкова чужд ли е бил на тайната на живота? Не, и тогава смътно е долавял и е подозирал — ах и с тъга и дълбоко разбиране сега мислеше за дървото, което бе съставено от мъж и жена! Долята една птица, птица червена и зелена, красива и смела, долята, описвайки дъга, привлечена от него. Момичето я видя да лети, забеляза, че от човката ѝ падна нещо — то светеше червено като кръв, червено като жар, падна сред зеленината и озари зелените треви, толкова дълбоко доверчиво, червеното озаряване бе толкова ярко, че момичето се наведе и вдигна червения предмет. Ето че това бе кристал, благороден гранат, а там, където беше той, не можеше да бъде тъмно.

Момичето едва бе уловило вълшебния камък в бялата си ръка и вече се осъществяваше желанието, което то носеше в сърцето си, от което сърцето на красавицата бе така преизпълнено, че тя потъна в унес и стана едно с дървото, от неговия дънер изби, израсна силен, млад клон, растеше бързо нагоре. Сега всичко беше добре. Светът бе в ред. Едва в момента бе намерен раят. Пиктор вече не бе старо угрижено дърво, тревожно дърво. Сега той пееше високо: Виктория, Пиктория...

Сам беше преобразен. И понеже този път бе постигнал истинското, вечното преобразяване и понеже от една половина бе станал цялост, от този час можеше да продължи да се преобразява, колкото си пожелае. През неговата кръв несекващ течеше вълшебният поток на бъдното, вечното имаше дял във всекичасно възникващото творене.

Той стана кошута, стана риба, стана човек, облак и птица. Във всеки образ обаче Пиктор бе цялост, беше двойка, в себе си имаше луна и слънце, имаше мъж и жена, течеше като река двойник през страните, а на небето светеше като двузвездие.

1922

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.